

JUMHURIYYA MALI
Šaxb wahid – Niyye wahid – raqiida wahida

MAŠRUX DUSTUR
JUMHURIYYA MALI

Jedwal əlmwaadə

əbdəyt :	3
YUNWAAN I : ƏLHUQUUG WO ƏLWAAJBAT	4
VAŞL LOWAL : ƏLHUQUUG WO ƏLHURIYAAT	4
VAŞL II : ƏLWAAJIBAAT.....	6
YUNWAAN II : DOWLA WO SIYAADA.....	6
VAŞL I : DOWLA.....	6
FAŞL II : SIYAADA	8
YUNWAAN III : SULTA TANFIŁIYA.....	9
VAŞL I : RA-IS ƏLJUMHURIYYA	9
VAŞL II : HUKUUMA	14
VAŞL III : IDAARA	15
VAŞL IV : SULTAAT IDAARIYA ƏLMUSTAQILA	15
VAŞL V : QUWAAT ƏLMUSALAHA WOL AMN	16
YUNWAAN IV : SULTAT TAŞRIIYYE.....	16
VAŞL I : AHKAAM YAAM	16
VAŞL II : ŞAGL ƏLBARLEMAN.....	19
VAŞL III : MAJAAL ŞARIYA WO ANZIMA	20
VAŞL IV : YALAAQAAT BEYN SULTA TANVIŁIYA WO SULTA TAŞRIYIYYA	21
YUNWAAN V : SULTA QAĐAA'IYYA.....	24
VAŞL I : AHKAAM RAM	24
VAŞL II : MAHKAMA RULIYE.....	25
VAŞL III : MAHKAMA DUSTUURIYYA.....	25
VAŞL IV : MAHKAMA DIIWAAN HISAABAAT	27
YUNWAAN VI : MAJLIS IQTIŞAADI WO IJTIMAAWI WO BI'I WO ŞAQAAFI.....	28
YUNWAAN VII : TANZIIM YARAADI	30
YUNWAAN VIII : SULTAAT WO ŞARVIYYA TAQLIDIYYA.....	30
YUNWAAN IX : WUHDA AFREQIYYA.....	30
YUNWAAN X : MUVAHAADAAT WO TIFAAQIYAAT DOWLIYYA.....	30
YUNWAAN XI : MURAAJAY.....	31
YUNWAAN XII : AHKAAM XAAŞ.....	31
YUNWAAN XIII : AHKAAM INTIQAALIYYA	31
YUNWAAN XIV : AHKAAM FRAG.....	32

əbdəyt :

şaxb Mali muli siyaada,

Tarrig bitnowihe saqafi wo lugawi wo diniyi ;

Naftaxir bitarixhe əlv wo slafihe ;

Warisat ambratuuriyatə wo mamalik kebira buniye xala qiyem ijtimaʻiye wo saqafiye daaxiliye min gibal əl-ham ijyaali zark wo əlmustagbal ;

Muxlisun li misl şuhada'i listixmar wo aabaa listiqlal wo killu illi ilga vi sahat suqut vi sahat şaraf lidifa'x xan əlwoʻan, wo zuhur siyaada şerixə wo dimuqratiyya əlyasiriya wo əlhukum raşid ;

Şuv ila yaasir tawaatir zaman Iyaasiriye libxaad illi tihəsir xala dowla wo lmujtamaʻ ;

Şuv ila lfasaad wo əl-israa'i maahu əlmaşruʻ yidur bijuhud əttanmiya vil bilaad ;

Wo iqtinaaxan minə biđoruura taxziz lʻxayş maxan wo lmuşoolaha əlwoʻaniyya max ihtiraam alhiwaayaat wo tonawoxi saqafi ;

Harişə xla đimaan difaxi wo əmni đaruura beyn xalig dowla muli siyaada ;

Wo gad ruşdat əzm xla taʻwir turaş şaqafi wo əlmadi wo maahu əlmaadi wo əlhifaaʻ xla əlmawaarid ʻaxiriyya li Wilaya li əjyaan zark wo əlmuşbila ;

Əzma xalaa taʻwir rixaaaya ijtimaʻiyya ;

Yi'akid xzm xla taʻwir linjazaatə dimqratiyya lişawra 26 mars 1991 wo tarwij limişil galleb əlbiniye illi şam bihi şaxb Mali ;

Yitrahad biddifaaxi xan siyaada wo əlwohda əlwoʻaniyye wo silmi əl'araadi ;

Yi'akid min jidid tamsiq bişaqli əljumhuriyya wo laa'ikiyye dowla ;

Yitxhad bitixaz kemil şaqaal wajib limuharaba əl fasaad wo əl'israa'i maahu maşruʻ wo taʻwir əlhukum raşiid ;

Miltazimiin bilđimaan zeyna nawxiyye əlhayaat wo himaayat əlbii'a ;

Taltazim bi axbaar əl-aalamiin lihuquuq insaan aşşadir vi 10 disamber 1948 wo əlmişaq əl-afreqiyye lihuquuq insaan wo şuxuub şaadir vi 27 yuniyu 1981 ;

Yitrahad biɗimaan ihtiraam huquug insan, wo la siyama huquuq li xalayaat wo tufeylaat wo rawaagij mulli rabudiyye, Imansuus xaleyhe vi muxahadaat wol itifaaqiyaat maahu iqlimiyye wo dowliyye illi wogaxathe wo saddagat xaleyhi Mali ;

Yitrahad bimuhaaraba keemil b aškeel xunv ;

Ti-akid min jidiid iltizamhe bitahqiiq əlwuhda afreqiyye wo taɗwir silm wottaxaawun hawla wilaya wo iqlimiyyi wo dowliyye wo taswiyye silmiyye lil xilaafaat beyn duwal mara ihtiraam al-xadaala wo musaawaat wo huriyya wo siyyaada šuxuub ;

Yixtamid hay Dustuur illi tiškil diibaaja jiz-an laa yilga minhe :

YUNWAANI : ƏLHUQUUG WO ƏLWAAJBAT

VASL LOWAL : ƏLHUQUUG WO ƏLHURIYAAT

Maada 1 : Yixlag killu əMaliyyiin wo yiziluun ahraar wo mutasaawiin vil huquug wo əlwaajibaat yihazir eyi temyiiz xalaa asaas ašli ijtimaaxiyye u əlmanɗiga u lown u luga u xirg u jins u diin u raayi siyaasiyə.

Maada 2 : insan muqadas wo maşun. Li killu insan əlhag vil hayaat wo əlhuriyye amni wo silm šaxsiye.

Maada 3 : Taqfil dowla himaya tufeyl min tijaara bilbaşar wo jiraa-in mumaaşala wo min inxiraat vi jamaaxaat mutaxariva xaniiva.

Maada 4 : Ma yimkin ixdaaxi had litaxaziib wo xubudiyye wo muxaamala insaaniye wol qisaasiya wolmahiina

Ey insan ey wokil liwilaaya muzalib bi-irtiqaab mişl hay afxaal, imma bi mubaadara minhe u binaaye xalaa taxliimaat, sayixaaşib wivgan lişariixa.

Maada 5 : Ma yimkim wajib had xala nafyi.

Yimkin li eyi raagij yitxarađ li-ijtihaad bisabab muxtaqid siyaasiyya u diiniyya u abudiyya li-istifaada min hag lujuu-xi vi jumhuriyya Mali.

Maada 6 : Likillu raagij yirfad litadbir min al hirman min al huriyya alhag vi xan yafhasu tobib min ixtiyaari.

Ma yimkin ihtijaaz killu raagij limuda tazwiid xan şamaani wo ərbaxiin waqata illa bi qaraar musabab min qaadi şulh bi amri qađaa-iyyi.

Ma yimkin ihtijaaz killu raagij vi biniya şilaahiyya illa bi amri min qađi tahqiiq bi amri qađaa-i.

Maada 7 : Li killu insan hag vi muhaakama ʔadila wo iʃdar hukum xilal fatra zamaniyya maʔguula.

əlhag vi difaʔxi, bime vi zalik əlhag vi istiʔaana bi muhaam min ixtiyaar raagij, makful munz tahqiiḡ luule.

Yixtabar keemil mutaḡamin abriyaa-i illa lihe tisabit idaanathum min gibal mahkama muxtaʃa.

Ālam ʃaxsiyi. Ma yimkin miqaadaat killu raagij u towgiv u towjiih it-ham illeh illa bimuujiib ʃariʔa saadir saabig afʔaal əlmansuuba ileyhi.

Maada 8 : Killu ma la yizazir ʃariʔa maa yimkin manʔu wo ma yimkin wajib had ʔala viʔl maa la yixmur bih.

Maada 9 : Taxayam wo əl-usra, illi yiʃakila asaas tobiʔi lil-hayaat vi əlmujtama'ā, tahmih hume dowla wo taʔwir hume.

Taxayam hiye ithad beyn raajil wo limraā.

Maada 10 : Taxlim wo tadrīb wo ʃaʔal wa sakan wo tarfi wo ʃiha wo himaaya ijtimaʔiyye wol āyʃ wo xaalig ʔala lmeā killuhe huquuq muxtariv bihe.

Maada 11 : Likillu mwaat̄in haq vi taxlim. Taxlim ʔam waajib wo majaani wo laa-ʔiki. Taxlim xaas muxtariv bihe wo yimaris wivqan liʃuruuʔ illi yihadid he əʃariʔa.

Maada 12 : Ma yimkin imtiḡaq hirmat əlmaskan wo milk əlxas wolhayaat əlxas wol ʔa-iliyya wo bayaanaat ʃaxsiyya wo siriyya əlmuraasilaat wol-ixtiʃaasat. Ma yimkin intihakihe illa wivqan min ʃuruuʔ əlmanguula ʔaleyhe vi ʃariʔa.

Maada 13 : Hag milkiyya makfuula. Ma yimkin illa asbaab tetaxalag bilmanfara aama wo mugaabil taxawiid ʔaadil wo musabig.

Maada 14 : Li killu insan hag vi huriyya əlvigra wo wijdan wo diin wo ibaada wo taxayyi wo klam ihtiraman bi ʃariʔa.

Maada 15 : Huriya ʃahaafa wo hag vi əlwuʃul ila maʔlumaat muxtarav bihe wo maḡmuuna. Tumaris wivqa əʃʃuruuʔ illi yihadidḡe əʃʃariʔa.

Maada 16 : Huriya axbaar fanni wo ʃaqaafi muxtarav bihe wo makfuula. Tumaaris wivqa əʃʃuruuʔ illi.

Maada 17 : Taxtaraf dowla wo tadman, Bimuujiib ʃuruuʔ illi yihad-ha əʃʃariʔa, huriyya giyaas wol iyaab wo huriyya ixtiyar balad igaama wo huriyya taxdiil jemʔiyaat, wo tajemaʔ, wo taxaahar.

Maada 18 : Hag vi ʃagal wo raaha muxtariv bihi wo mutsaawix likillu.

Ma yimkin waajib ayi raagij rala dir šagal muɣayan ille vi haala dir xidma istisnaa-iyya lilmaslaha raama, rala qidam musaawaat likillu, wivqan lišuruut illi yihadid-he šariira.

Maada 19 : huriya taɣdiil jemɣiyyaat makfuula. Tumaaris naqaabaat rummaliyye xanšiqat-he bila qeyd maahu tilka almanguula vi šariira.

Maada 20 : Hag idraab makfuul. Tumaaris vi itaar šariiraat wo aŋzima maxmuul bihe.

Maada 21 : Huriyyat šagle makfuulat vi itaar šariiraat wo aŋzima maxmuul.

Maada 22 : Likillu insan hag vi bi-ā šihiyya wo mustadaama.

VASL II : ƏLWAAJIBAAT

Maada 23 : Killu mwaatin wo killu raagij yiviš rala turaab maliyye waajib ihtiraam Dustuur vi killu zuruuf.

Maada 24 : Difaax xanil woɗan waajib rala killu mwaatin.

Yimkin hašdi killu əlmwaatiniin illi hum tablog qādru 18 sane u yasir jinban ila jinbbi mara quwaat askariyya wo quwaat amni li difaaxi xanil Waɗan.

Maada 25 : Himaaya lbi-ā wo zeyna now-xiyya əlhayaat waajib rala killu mwaatin wo rala Dowla.

Maada 26 : Vi haala huqu xaariša, rala killu mwaatin waajib tagdiim awn musaaxada wivqa šuruut illi yihadid-he əššariira.

Maada 27 : Yijib rala killu Imwaatinin dir waajibaat hum əlmadaniyye, w laasiyam wivaa'i biwaajibaatihum əlmaaliyya.

Maada 28 : rala killu mwaatin waajib šagla min sabab šaalih xam wo ihtiraam šaalih xam wo himaayatih.

Maada 29 : Yijib rala killu Imwaatinin bi muɣima raama u mas-uul xan waziifa raama u muɣima xidma raama yidirhe bi domir wo wulaa-i wo istiqama.

YUNWAAN II : DOWLA WO SIYAADA

VASL I : DOWLA

Maada 30 : Mali jumhuriyya mustakila wo mulli siyaada wo muwahada wo maahu gaabila litagassem wo dimoqrafiyya wo laa-ikiyya wo ijtimaa-iyya.

Mabda-əhe huwe hukm Šaxb, min gibal Šaxb wo mulli Šaxb.

yaşıma Jumhuriyya Mali hiye Bamako. Yimkin naglihe ila eyi balad aaxar vi araadi əlwoṭoniyye bi muujib šariira.

Šihaar lwoṭoni huwe xalam bi əlwaan şalaşa mukawana bi şalaşa şaraa-iṭ ramudiyya wo mutsaawiyya bil xuwar wo zaḥab wol xumar.

Wo ši-ar jumhuriya hiye : « Šarḥ wahid – Niyye wahid – raqiida wahida ».

Ginaaya woṭoni hiye : « Mali ».

əšariira yihadid xaatim əljumhuriyya, wo šiaraarihe, wo yihadid šuruuṭ wo turuq taḥdilihe.

Šariira yixaqib xala killu taḥdilihe maahu šarḥi wo eyi tadnis lisivaat əljumhuuriyye.

Maada 31 : Lugaat woṭaniyye hiye lugaat rasmiiyye li Mali.

Šariira ruḍwiyye yihadid šuruuṭ wo turuq taḥdiilihim.

Luga faransiyya hiya luga šagal.

əddowla yimkin xan taxtamid eyi luga saani keluga šagal.

Maada 32 : Laa-ikiyya laa tuxariḍ əddiin wol muxtaqadaat. Niyyat-he hiye taṭwiir wo taqwiya li xayš mavan xala əšaas tasaamah wo tawanasə wo tavaḥam əlmutbaadila.

Dowla taḍman ihtiraam keemil adiyaan wo muxtaqidaat wo huriyya mumaarasa ibaada bi ihtiraam əšdarira.

Maada 33 : əljumhuriyya əl-ijtimaariyya tagum xala mabaadiḥ taḍaami wo musaawa wol xadaala wo himaaya wo indimaaj. Dowla tataxiz taḥdiilaat waajiba liḍomaan ḍirhe.

Maada 34 : Šagl xam yistaršid bi mabaadii. Tagum xala ihtiraam siyaada dowla wo xiyaaraat šarḥ siyaadiyya wo difaax xan maşlaha.

Maada 35 : Sulṭa xama maa yimkin li ey, tahta taaxila əl-xuquubaat, ḍir sulṭaat illi tatamatax bihe bi muujib Dustuur u šariira li ixtilaas mawaarid xama u mumtalakaat li maşlahatihe əlxaasa u liman vaxa man hum vi sulṭa, u rawaagij xaa-ilat-him u munazımaat-him u insaan saanin xan toriig əlmahsuubiyye u əlfaasad u ixtilaas u istiglaal u nuvuuz u maahu zalika min wasaa-il.

Maada 36 : Muxasasaat əljumhuriyya hiye :

- Ra-iis əljumhuuriyya ;
- əlhukuuma ;

- əlbarlamaan;
- Mahkamat əl-xuliya ;
- Mahkamat dustuuriyya;
- Diiwaan muhaaşaba;
- Majlis iqtisaaadi wo ijtimaʻi wo bi-i wo şaqafi.

FASL II : SIYAADA

Maada 37 : Siyaada woʻtoniyya milk li şarʻb illi yiđirhe min xilaal mumaşilin muntaxibiin bi ixtiraavi ʻam mubaaşara u maahu mubaaşara u ʻan ʻariiq istiftaa-i.

Ma yimkin li ey jiz-i min şarʻb, wo la li ey raagij ʻan yixayid ɗirhe.

Maada 38 : Iqtiraax ʻaam hag wo mutasaawi wo sirri. Yimkin u an takuuna mubaaşara u maahu mubaaşara.

Naxibuun, bimuujib şuruut illi yihadid-he şariʻa, mwaatin Maaliyuun min qila jinseyn vi sinni ixtiraavi wo yitmataʻruun bihuquuq-him madaniyya wo siyaasiyye.

Maada 39 : Ahzaab siyaasiyya tuđir vi taxbir ʻan hag iqtiraavi. Yitim taşqiiluhum wo yiđiruun ʻanşitothim bihuriyya wo ihtiraam şuruuť illi yihadid-he əşşariʻa.

Wo raleyhum ihtiraam mabaadi siyaada əlwotoniyya wo diimokraťiyye wo silmi turaab woʻtoniyya wo laa-ikiyya dowla.

Maada 40 : "Munazamaat mujtamaʻ madani tuđir, vi iʻaar diimokraťiyya taşarikiiya, muħima muraaqaba mwaatini wo ihtiraam şuruuť illi yihadid-he əşşariʻa.

Maada 41 : Dowla maħam-he siyaada tiđir ʻala keemil turaabil woʻtoni.

Dowla maa yimkin ʻan talge ey jaz-xi min raadı əlwotoniyye, wo laa tunazil ʻan ey min huquug siyaadiyya illi yiđir raleyhi.

Killu ixitidaa-i ʻala wuhda turaab əlwotoni jariima ɗida əmn dowla.

Maada 42 : Lidowla huquug siyaadiya ʻala şarwaat wo mawaarid ʻobiriyye əlwaagira ʻala əraadıhe.

Yijib diiman istiglal hay şarawaat wo mawaarid ʻobiriya bima yatawaafaq maya qawaarid himaaya bi-iyya wa lişoolih ajyaal zark wo mustaqbaliyya.

YUNWAAN III : SULŦA TANFIŦIYA

VASL I : RA-IS ƏLJUMŦURIYYA

Maada 43 : Ra-is əljumŦuriya huwe ra-is dowla. Huwe haaris Dustuur. Yijasid wuhda woŦoniya. Huwe doomin istiqlaal woŦoni wo silm āraađi wo ihtiraam muraahadaat wo itifaaqiyaat dowliya. Yisaħir ʔala maši Ŧagl muntaħim lisulŦaat ʔaama wo yiđman istimraariya Dowla.

Maada 44 : Ra-is JumŦuriya yihadid siyaasa alwoŦon.

Maada 45 : Ra-is JumŦuriya yintaxab limudda xamsa sanawaat bil-iqtiraaxi ʔam mubašara. Yihiq lahu iʔaada intixaabu marra waahid bas.

Ma yimkim li ey hal min ahwaal ʔan yixđima ey raagij yaasir min wilaayatay ke Ra-is li JumŦuriyya.

Maada 46 : Yijib ʔan yakun ey murašah liman Ŧab Ra-is JumŦuriya min ašli Mali əljinsiya wo āla yakun ʔindahu jinsiya uxra vi taarix taqđiim tarših.

Yijib ʔan yatamata bi killu huquuqu əlmadaniya wo siyaasiye, wo ʔan yakun andahu xulq zeyn wo nuzaaha.

Yijib ān la yiqila umruhu ʔan 35 sana wo 75 sana ʔala akšar vi tarix taqđim tarši wo ʔan yikun qadde ʔala mumaarasa əlwazifa.

Maada 47 : Yitim intixaabaat Ra-is JumŦuriya jidiid saabig xamsa wo ārbaxin yom ʔalal āqalli wo sitiin yom ʔala aksar saabig frag wilaaya Ra-is zark.

Maada 48 : Yintaxab Ra-is JumŦuriyya bil aglabiya əlmuŦlaqa li ʔadad āšwaat.

Iza lam yitim wajaat hay vi dowr ulaa, yitim tanzim dowr Ŧani vi yom əl-āhad Ŧališ baxda iʔlaan nataa-ij dowrlaan nataa-ij dowrlaan nataa-ij dowr ulaa min gibal mahkama dusturiya.

Iza maata ahd murašahiin, vi ayam sabʔa saabiq litaarix ixtiraa' li dowr əl-ula, u wojda nafsu maruukan, yimkin lil Mahkama Dusturiya ān tavalan ta-ājiim intixaabaat duun ān yitajaawaz hay tan yitajaawaz hay tan yitajaawaz hay taājil xamsata ašara yom.

Dowra Ŧaaniya maftuuha lilmurašahay illi huma wujdaa ʔala akbar ʔadad min ašwaat vi dowr əl-ula mina tašwit.

Yitim iʔilaan intixaab murašah illi wajda ʔala akbar ʔadad min āšwaat.

Vi halat mowt u insihaab u rabudiya ahad murašahin əlmu-əhaliin li dowr şani, yizilu ixtiraa' maftuuhan əmaama murašah taali hasba tartiib əşwaat əlmadlih.

Iza maata əhad muraəšaheyn beyn dowrateyn u tavarqil, yimkin lil Mahkama Dusturiya ən tavlin ta-əjil intixaabaat dun ən yitxada hay ta-əjil xams ta rašara yom.

Maada 49 : Muraaqaba intixaab Ra-is Jumhuriya makfuula min qibal Mahkama Dusturiya illi tafsil vi šakwa wo taxlan nataa-ij xlas lil-ixtiraa'.

Maada 50 : Yikamil šarixa əhqam mutaxaliqa bi-ntixaab Ra-is Jumhuriya.

Maada 51 : La tatawaafaq muhaam Ra-is Jumhuriya maya mumaarasa ey waziifa siyaasiya uxra, u ey wilaaya intixaabiya uxra, u ey waziifa raama našaať minhani wo murabah uxra.

Maada 52 : vandə fatra wilaayat-hi, ma yimkin li Ra-is Jumhuriya, siwa bi mufradihi u min gibla əl-aaxarin, hiyaaza u ta-əjiir ey ši yintami ila klam wilaaya. La yimkin lahu əlmušaaraka, binafsi u biwaasiťa maahu, fil raquud raama wo xašša li idaaraat u mu-əsasaat taabi-ə lidowla u xaadi-ə li seytoratəhe..

Maada 53 : vandi manxi Ra-is Jumhuriya muxaqatan min đir muhaam yixđil Ra-is majlis wuzrə'i šlahiye bišakli mu-əqit..

Vi haala šigul manšab Ri-aasa Jumhuriyya li ey sabab min asbaab u bi sabab xaa-iq muťlaq u frag laahazat Mahkama dustuuriya illi yišuv ileyh Ra-is Barleman woťoni wo Ra-is Majlis šuyuuq wo Wazir Lowol inne maħaam Ra-is Jumhuriye yixadil Ra-is Jumhuriyya min gibal Ra-is Barلمان Woťaniye. Vi hala ixaaqa u insihaab u mowt hay axir, yitim mumaarasat-hi min gibal Ra-is majlis šuyuuq.

-

Yitim intixab Ra-is Jumhuriya əljdiid baxda tisxiin yom xalal əqali wo miyye wo išriin yom xalal akbar baxda taxkid min šugur u min taabih muťlaq wol frag lil xa-ik.

Ma yimkin ən takun raagij illi tuwakil əlmu-əkət li Ra-is Jumhuriya murašaha li intixaabaat almazkuura. Vi killu haalaat šugur, maa yimkin ən yitobiq badil mawaad 57 wo 60 wo 69 wo 70 wo 184 min hay Dustuur.

Maada 54 : Ra-is Imuntaxib yitwala mahaamu vi frag wilaaye ra-is țaari.

Maada 55 : Saabig ən yibdax wozifa Ra-is Jumhuriyet yigsim əmaama Mahkama dustuuriyya əmaama jalsa xaaša əlgišm əťi :

« Agsim billaahi wa lišaxb Mali mulli siyaada, ikraam wo điman ihtiram Dustuur wo šarixaat, lihifaaz xala nizaam Jumhuri, li đir muħaami bisabab mašalaha xuliyaa lišaxb, lihifaaz xala huquuq insaan wo huriyaat woinjaazaat diimuqraatiya wo mumtalakaat raam, lidamaat wohda woťaniyya wo istiglaal woťon wo silm turaab woťoni, xan tašriiv vi killu balad ke xaadim muxliš li uma wo ən ubzul killu juhd litahqiig wuhda afreqiyya.

Vi hal muhaalava hay gazam, ran yishab nas şikatihim wo axḍor lişoraama şarixa ».

Maada 56 : Baɗda muraasim tanziiḅ wo xilal sabɗa ayyaam yisalim Ra-is Jumħuriyya tasriḅ kitaabi bi mumtalakaati ila Ra-is diiwaan muhaasaba. Yixda hay axbar li tahdiş şanawi wo ande frag maşab. Ra-is diiwan muhaasaba yigum bi-iblaag ljumħuur woṭoni bi-istigmaal taxdiilaat taşkiiliya li-axbar wo tawannasaat.

Maada 57 : Ra-is Jumħuriyya yixiin Ra-is lowol wo yifrag maħaamu. Yi-iin axḍaa-i hukuuma aaxariin baɗda taşaawor mar Ra-is lowol wo yifrig maħaamu.

Maada 58 : Ra-is Jumħuriyya yir-aş Majlis wuzraa. Ra-is lowol yinibəhe bi tafwiid minhe wo xala jedwal xaş.

Maada 59 : Ra-is Jumħuriyya yişdar şarixaat xilaala xamsa aşara yom taaliya li haala naş muxtamid frag ilal Hukuma.

Vi haala řawaali gad yitim taqliiş had zamani li-işdaar ilaa şamaaniya ayyaam.

Yimkim lahe, saabig in-giḍaa-i hay fatra, ran yiṭlab biṭalab min barlamaan řir mudaawilaat jdiida hawla şarixa u baɗḍ mawaad.

Ma yimkin rafḍ hay mudaawala jdiida wo taxliig miħla zamaniye li-işdar.

Maada 60 : Li Ra-is Jumħuriyya, bi mubaadara minhe u biqtirah miştariq min girfatin barleman, wora ra-āyi Mahkama dustuuriyya maşuur vi Jarida rasmiyya, ān yitra li-istifta-i ey mas-āla taxalag bil maşlah woṭaniyye, ey maşruḅ şarixa yitxalag bi tanzim sulṭaat xam, u muwaavaga xala ittivaaxiyye naqaaba u tafwiid bi taxdiq xala ma-āhada, wo illi, maahu mutxariid mara dustur, min şaxnihe ān tu-āşir xala şagala mu-āsasaat.

yanda frag istiftaa bi muşaadaka xala şarixa, Ra-is Jumħuriyya yişdur vi ājaal maşuuş xaleyhi vi maada 59.

Maada 61 : Ra-is Jumħuriyya yilga, xilaal rubxu lowol, marra vi sana, saabig ijtimaā' baraman vi Kongres, klaaman ran haala əl-uma.

Maada 62 : Ra-is Jumħuriyya yiwaaşol mara majlis woṭoni wo majlis şuyuux ān řariig rasaa-il illi yiṭlab ān yiṭluhe Ra-is jumħuriyya woṭoniyya wo Ra-is Majlis şuyuux. Xaarij dowla, yijtamivi majlis woṭoni wo majlis şuyuux xaşiişan lihay niyya.

Maada 63 : Ra-is Jumħuriyye huwe Qaa-id ā-ala li quwaat askari musalaha wo āmni . yir-as majlis amni qowmi wolijna difa' woṭoni .

Ra-is Jumħuriyya yi-āmur bil jemxi xama wo yihadid turug mişaaraka mwaatinin vi difaa-i ran woṭon xinda ma yiqḍi liwaḍxi xani zalika.

Maada 64 : Ra-is Jumhūriyya huwe Ra-is majlis quḍaa āvale.

Maada 65 : Ra-is Jumhūriyya yiḍir hag afu. Yixtari šariʿaat afu.

Maada 66 : Ra-is Jumhūriyya yiwaqir maraasiin wo qaraaraat šaadira ʿan majlis wuzraa’.

Maada 67 : Ra-is Jumhūriyya yi-ʿiin əlmanaasib uliya madaniyya wo askariyya illi yihadid-he šariʿa.

Əlmustašar a’ala liṭawaa’iv qowmiyya wo dubaat ʿaamin wo sufara’i wo mab’usin xaašin wo hukaam wilaayaat wo mudaraa’i idaaraat markaziye bimujib marsum yittaxiz vi majlis wuzra’i yitimu ta’yiinihumə.

Yijib ən tastanida ta’ayinaat vi makaam lowol ʿala maʿaayir əlkifaa’a wo xabra wo istiqama.

Maada 68 : Ra-is Jumhūriyya yi’tamid sufaraa’i wo mabʿuušin xaašin vi Dwal ajnabiyye wo munazamaat dowliyye.

Sufaraa’i ajaanib wo Mabʿuušu xaaša mutamidun ladeyhi.

Maada 69 : Ra-is Jumhūriyya yimkin, wora istišaara Ra-isi majlisey wo Ra-is Mahkama Dustuuriyya, axbaar halla jəmxiyye woṭoniye.

Ma yikin axbar hal xilal işney ašra šaħran lowal min ḥay-ā tašrixiyya u ʿindama yixlim gubuul iqtiraah bil vašl.

Tiḍir intixaabaat ʿama wora sitiin yom ʿala agal wo miyye wo işriin yom ʿala akbar wora halli.

La yimkin halli jdiid vi sana illi tali hay intixaabaat.

ʿanda frag mudda muhadada vi fagra šaališa min hay madda, iza lam yitim tanzim intixaabaat tašri’iyye, yixaad majlis woṭoni munhali ila wazaa’ifhe.

Maada 70 : ʿindama tatawaraḍ mu’āsasaat Jumhūriyya, isglaal uma, wo silmi turaab əlwoṭoni, wo tanviz waajibaat dowliyya liṭaḥḍiid xatir fowri, wo yitwagaf seyri ʿaadi lisulṭaat ʿaama dustuuriyya, ʿala Ra-is Jumhūriyya yitaxiz taḥḍilaat xaaša illi tagdihe hay zuruf wora istišaara Ra-is lowol wo Ru-āsaa-i Jemxiyya woṭoniye wo majlis šuyuuux wo Makama dustuuriyya.

Yixbir əl-umma bi risaala.

Əlbaleman yijtmix minal hag.

Maa yimkin bi ay hal min ahwal ən yiḍir taṭbig Ra-is Jumhūriyya li hay šalaahiyyaat xaaša ila masaas bisiyaada woṭoniyya u silm ʿaraaḍi.

Yijib ʾn tahdif sulṭaat xaaṣa ila ḍimaan. Istimraariyya Dowla wo istiraada ṣaḡl muntazim limuṣasasaat, vi aḡrab waqt mumkin wo ihtiraaman lidustuur.

Aṣnaaʾā mumaarasa sulṭaat xaaṣa, ma yimkin hallu ay mu-ʾāsasa li Jumḡuriyya u taḡlig-he.

Tadaabir mulli ṭabiira taṣriiyya mutaxisa aṣna mumaarasa sulṭaat xaaṣa taskut iza lam yisaadiq ʾaleyhi ʾlbarleman vi mudda tisriin yom min duxulhe hayzə tanviiz.

Maada 71 : Li Ra-is Jumḡuriyya tafwiid baḡd slaahiyya li Ra-is lowol.

Yitim towqir ʾala ṣuḡlaat Ra-is Jumḡuriyya, bi xilaav tilka manṣuuṣ ʾaleyhi vi mawaad 57 wo 60 wo 65 wo 69 wo 70 wo kezalika fil fagra lowol min hay mada, min gibal Ra-is lowol, wo ʾinda ḍaruura, min gibal wuzraa-i muṣayan.

Maada 72 : Ṣariʾa yihaddid imtiyazaat mamnuuha li Ra-is Jumḡuriyya wo li Ru-ʾsaa-i Jumḡuriyya saadiqin vi tamatir vi huqug madaniyya.

Maada 73 : Yimkin takliif Ra-is Jumḡuriyya bi ṣuḡlaat tawaṣif bi xiyaana kbiira.

Yimkin ithaamu min gibal ʾlbarleman bi tuhma xiyaana kbiira.

yindama yixalifu Ra-is Jumḡuriyya gasmu ḡinaake xiyaana kbiira.

Yitimu iqtirah ʾl-azilu min gibal a-ʾḍaa-i ey min majlis ʾlbarleman. Ma yimkin gabulu ila iza tamma tawqir aleyhi min gibal ma laa yigil ʾan ṣuluṣey a-ʾḍaa-i.

Tuhil alḡurfa ʾlmuṣayana bil amr ila lijne xasa illi tatawale dir kemil taḡqiigaat wo jilsaat listimaʾi laazim, wora zalika takarara muwaasala taʾadilaat min adami.

Iza qararat lijne innehe maa tuhjid ahwaaj li muhaakema, yitimmu frag taʾadiilaat vasl.

Iza qararat lijne gaʾi hunaake sabab lilmuqaada, wa innehe tudir laaʾiha itham muxalala illi tuʾarad ʾala majlis litaswiit bi yaasir ʾlbasita li aadaaʾi.

Iza tama tibni laaʾiha ithaam, yitim ṣuv ila ḡurfa uxra vi mudda ṣamaaniya ayaam wo yijib an tasdar ahkaaman mutataabaka vi mudda xamsata aṣra yom. Iza lam yitim iʾitimaad laaʾiha itʾhaam, yitim frag taʾadilaat azli.

Yit ratib ʾala qaraar itʾḡam min gibal majlis, bihukm ṣariʾa, rafʾi killu hasaana Ra-is Jumḡuriyya.

Yijtamiṣ majlisey ʾlbarleman vi Kongres *alxas* libti vi igaala Ra-is Jumḡuriyya.

Yisdar ʾlvaṣl bi axbar min ṣalaaṣa arbaari li avadaaʾi.

Yitim ihtisaab aṣwaat muṣayida li vaṣl bas.

Jilsaat Kongres *alxas* Ra-is Mahkama ruliye.

Li Ra-is Jumhuriyya hag difaa'i. yimkin an yisaa'idu mahaami min ixtiyaarihi vi killu maraahil ta'adilaat.

Qaanun rudiwiiye yihadid keyviyaat tatbiig hay maada.

Maada 74 : Ra-is Jumhuriyya mas'ul jinaa'iyan amaama mahaakin šari'a ram, xani jiraa'im wo jinahi murtakaba xarij mumarasa muhaam waziifa.

Ma'a zalika, maa yimkin an yit'lab minhu šihaada, u an yikuna mawdu'u amal, u vi'l ixbaari, u ta'alimaat, u muhaakama hate frag wilaayat'hi.

Yitim ta'alig ey fatra taqyiid u habs yimkin isti'naaf kadaaya wo ta'diilaat illi ti'arkil u tahariiq'he diddu wura šaḥar wahid min frag mahaamu.

VASL II : HUKUUMA

Maada 75 : Tit'alav hukuuma min Ra-is Lowol wo huwe Ra-is əlhukuuma wo wuzra'i. Yi yihadid šari'a arsaas xadad axdaa'i hukuuma.

Maada 76 : Tadbir əlhukuuma siyaasa umma illi yihadid he Ra-is Jumhuriyya. Yitšaraf vi idaara.

Maada 77 : Ra-is lowol huwe Ra-is Hukuuma.

yalala hay nahwi, və innehe yiwejih šagl hukuuma.

Yidman tanviiz šari'a. Ma'a muraat ahkaam maadatey 66 wo 67, yidir sulta rakaabiyya.

Yimkin tafwiid bayd slaahiyyat li wuzraa'i.

Yinib mahal Ra-is Jumhuriyya vi ri'aasa Majlis wuzraa bitafwiid wo li jdwal a'amaal muhadad.

Yinib m'hallu vi ri'asa Majlis ram qom wo Lijna difaa'i wotoni.

Yitim towqi'x yala šaglaat Ra-is lowol, iza lazima amr, min gibal wuzraa'i muwakaliin bi tanviizəhe.

Maada 78 : Hukuuma mas'ul amaama Ra-is Jumhuuriya.

Maada 79 : Yigadim axdaa'i hukuuma ila Ra-is Diiwaan mahasaba iqraar xatban bi mumtalaqaat-hum xilaala mudda aqsaəhe šalaəsun yom wora ta'ayiin him.

Ra-is diiwaan mahaasaba yigum bi axbar jumhur wotoni bi istigmaal ta'adiilaat shaqliiya li axbar wo tawannasaat.

Tasirri ahkaam maada 52 xalaa a'adaa'i Hukuuma.

Maada 80 : Ra-is lowol ya'arid xutta sagl eel-Hukuuma amaama eelbarleman. Yitim tagdiim amaama killu minal majilisey galaasun yom xala akbar wora klam Ra-is Jumhuriyye xan haala Woton. Wo talihe, xande iqtidaa'i munaakašaati mašhuuba bi towsiyaat bi dun taswiit.

Maada 81 : Laa tatwaafag wazaa'if xudwi Hukuuma mara mumaarasa ey tafwiid barlemaani, u ey wazifa min wazaa'if tamšil mihani xala mustawe wotoni u mahali, u ey wazifa xaama u ey našaata mihani murabah.

Maada 82 : Axadaa'i Hukuuma mas'uulin jnaa'iyen xan jeraa'im u jenaahi illi tartakib xanda dir wazaa'if hum.

Dir wo tahqiig min ixtišaas Mahkama xulye. Elhukm huwe min ixtišaas mahaakim jenaahi'ye xaadiiye.

Tasri ahkaam šariixa taxdiilaat jenaahi'ye lilmuqaada' wo tahqiig wo hukm.

VASL III : IDAARA

Maada 83 : Idaara tagum, bi aškaal muxtalif, bi muhaam nafxi xam illi biniyat min sebeb he xidmaat.

Maada 84 : Idaara tašaarik vi tatwiir talmiye iqtisadiyye wo ijtimaahi'ye wo šabafiyye min xilal istijaab bi tarig munaasaba li ihtiyaajaat mujtamaar wotoni wo mustaxdimi, bišaafaaviyye wo ihtiraam huquuq Insan wo dimuqrati.

Maada 85 : Wuk'la idaara yiltazim vi mumaarat'hum li muhaami hum bih'tiraam mabaadi asaasiyye lixidma aama bima vi zalika šar iyya wo musaa waati wo hiyaat wo istimraariyya.

Yijib an yit banu suluukan yahtarim qawaa'id axlaaq wo ilm axlaaq, xala wijhi xušuus, nizaaha wo istigaama aklaabiyya.

Maada 86 : Dowla tahriš xala idraaj towziif muwazafi xidma madanihyya vi itor ta'adiilaat šavaava tidman takaafu' vursa likeemil wo tirkiiz tetwiir hayaat'him eelmihaniyye xala maraayiiir kefaa'a wo miheniyye.

Maada 87 : Dowla taharis xala an tiwara a'xawaan idaara šuruut šagal wo mukaafa'at wo amn waajib lizeyn dir muhaamihum.

VASL IV : SULTAAT IDAARIYA ELMUSTAQILA

Maada 88 : Sulfaat idaariya əlmustaqila tudir mahaamahe, xaşatan vi majaalaat wasaata wo tanziim wo tahqiiq wo riqaaba wo himaaya huquuq huriyaat wo fardiiye wo tanziim intixaabaat wo idaat'he.

Yitim inşaa'i sulfaati idaariya mustaqila bi muujib şariya.

VASL V : QUWAAT ƏLMUSALAHA WOL AMN

Maada 89 : Quwaat askariyya wol amn muwakala bi difaa'i ran silm turaab woton wo himaaya rawaagij wo mumtalakaat-hum wo hifaaş ʔala niʔaam ʔam wo tanfiiz şariyaat.

Yişarikuun şaggaal tatwiir iqtisaadiyya wo ijtimaariyya wo şaqaafiyya wo himaaya bii-a vi blaad.

Maada 90 : Quwaat askariyya wo amn vi xidma uma. Hum jmhuuriyun wo maahu siyaasiyuun wo xaadi'un lisultat siyaasiyya.

Maada 91 : Ma yimkin istiqaam quwaat musalaha illa li hifaaş ʔala niʔaam ʔam wo ihtiraaman li şuruut illi yihadidhe şariya.

Maada 92 : Yimkin liquawaati askariyya wo amn mişaaraka vi mahaam silm u istiqaar u amn xaarijiiye vi itor imtişal iltizaamaati Mali əddowliiya.

Maada 93 : Dowla tuwakil an tatwafar li Quwaat musalaha wo amn vi killu awgaat imkeeniyya mawaarid başariyya wo wasaa'il maadiyye laazima li injaaz muşaaime. Yitim taxtiit hay mawaarid wo wasaa'il min xilaal şariyaat əlmuxatata.

YUNWAAN IV : SULTAT TAŞRIIYYE

VASL I : AHKAAM ʔAAM

Maada 94 : Sulfa taşrikiyya yidirhe əlBarleman.

Yitkawan əlBarleman şariya wo yivađilhum fi taqyim siyaasaat ʔaama.

Maada 95 : Yitkawan əlBarleman min gurfateyn : Majlis nuwaab əlwoṭoni wo majlis şuyuux.

ƏlKongres huwe ijtimaş daareyn əlBarleman. Yitwala ri-aasa əl-Congres min Ra-is jəmriyya əwoṭoniyya wo na'ib Ra-is min gibal Ra-is Majlis şuyuux.

Maada 96 : ʔadaa'i Jəmriyya woṭoniyya yimilun u yangalun lagab na'ib.

Yintaxib nuwab limuda xamsa sanawaat bil iqtira'i ʔam mubaşar. Yimkin ʔn yakn niswiit biyaasir, nasabiyān u mixtalan.

Yitim tamşil Maaliyiin illi hum yixişun vil xarij Jəmriyya woṭoniya ihtiraan taxdilaat illi yihadid-he şariya.

Maada 97 : yingal aɗɗaa' Majlis šuyuuɗ lagab mustašaar.

Majlis šuyuuɗ, li ɗalaaɗa aɗɗaa' min aɗɗaa'i muntaxibiin bi-iqtiraa'i ɗam ma mubaaɗara yimaɗilun sulɗaat mahaliyya, wo limuda rubɗi aɗɗaa'i muɗyaniina yumaɗilun sulɗaat wo ɗarɗiyaat aɗaqlidiyya, wo Maliyiin muqimiina vi xaarij wo rawaagij kerama xidma wotoɗniyya.

Mudda ɗudwiyya aɗɗaa'i Majlis šuyuuɗ xamsa sanawaat.

Maada 98 : Ma yimkin li haɗ aɗ yikn ɗudwan vi killu Jəmɗiyya wotoɗniyya wo Majlis šuyuuɗ.

Maada 99 : ɗariɗa yihadid haalaat intixaab nuwaab Majlis wotoɗniye kivi. Tihadid torob intixaab aɗɗoo'i majlis šuyuuɗ u taryiin-hum.

Maada 100 : ɗariɗa yihadid ɗudwiyya, likillu min gurfateyni, added aɗɗaa-i, ɗurut aɗliya wo lizaam maa hu aɗliya wo maa hu towfiig. Kivi yihadid ɗuruut illi bi muɗjibhe yitim istibdaal humə vi hal xaalig ɗaagir.

Maada 101 : ɗariɗa yihadid ɗudwiyya aɗɗalaat wol mazayaa' uxre aɗxaaso linuwaab wo ɗadaari Majlis šuyuuɗ.

Maada 102 : Wora taxyiir-hum rasmiyan wo xilaal ɗalaaɗiin yom yit-salim Ra-is Diiwaan hisaabaat qaraaraat kitbiyye bi mumtolaqaat nuwaab wo aɗɗaa'i Majlis šuyuuɗ.

Taxdivi hay axbar li tawaanasaat ɗanawiiye wo ɗanda frag manɗab.

Ra-is Diiwaan muhaasaba yixbir jəmɗur aɗwotoni bi-istigmal taxdiilaat taɗkiiliyye li axbar wo tawanasaat.

Maada 103 : Nuwaab wo aɗɗaa'i majlis šuyuuɗ wolida istivaada min hasaana aɗbarlemaniyya bas vi itor dir wo zoo'if-hum. Maa yimkin mulaahakathum u tahkiig maraɗum u towqiiɗum u mahaakamathum bisabab araa'i u aswaad illi yitim taxbir anhe xilaal jilsaat aɗbarlemaniyya.

Maada 104 : Killu naa'ib u mustašaar yisqut udwiyya bi hukm jənaa'i niɗaa'i binaa'i ɗala tolab wazir muwakel bil adl. Wo yintobiq ɗi navɗ ɗandema yihkam ɗala naa'ib u ɗayx bi uquuba iɗlaa'iyya niɗaa'iyya tusaawi u tazyaad ɗan sana waahid min sijn maa hu waqf an ɗagl.

Maada 105 : Ey tafwiid hatmi baatil.

Hag taɗwiid aɗɗaa'i aɗ-Barleman raagijii. ɗariɗa asaasiya yimkin an yi'azin bi ɗakl xaaɗ bi tafwiid taɗwiid. Vi hay haala, maa yimkin li had an yid ɗala tawfiid akbar min wilaaya waahida.

Maada 106 : Killu naa'ib u mustašaar illi yihram min hizbih siyaasi u min taxadiil illi yimaɗilu yihram min wilaayat-hi.

Aɗ-istiqaala yitim taɗjiil kitaaba. Yiɗtabar indimaam ilaa hizb u munazama uxra istiqala.

Yitim istibdaal naa'ib u šayx bišurut illi yihadid-he šariira asaasiyye.

VASL II : ŠAGL ƐLBARLEMAN

Maada 107: Jəmriyya wotoniye wo Ɛl-Majlis šuyuu x yitami'aani, min hag vi dowrateyn raadiyateyn vi sana.

Tibdar jilsa lowol vi awal yom šagl yom iŝneyn vi šaħr oktober. Maa yimkin an yitjaawaz xamsa wo sabrin yom.

Tibdar jilsa ŝaaniya vi awal yom šagl yom iŝneyn min ayaam šagl vi šaħr avril. Wo maa yimkin an titjaawaz tisxiin yom.

Maada 108 : yijtami x majlis nuwaab vi dowra xaaŝ, ima min bi tolab min Ra-is Jumħuriyya u xala tolab min yaasir axdaa'i Majlis wotoni u Majlis šuyuu x, xala jədwal xa'amaal muhadada.

Vi hala igaad dowra xaaŝ, yasri marsum iglaq bi mujarad istinfaad majlis nuwaab jədwal xa'amaal illi in-agad bi sabab-hi, wo zalika vi waqt akbar xan xams ta xara yom min tarix di-aayatihi.

Maada 109 : Vi ma adar haalaat illi yitwale vihe Ɛl-Barleman yijtami x hukman, wo taftah dowraat xaaŝ wo taxtatim bi marsum min Ra-is Ɛl-jəmħuriyya.

Maada 110 : Naa'ib u ŝayx yiltazim bi muŝaaraka vi ŝəglaat lijaan wo jilsaat raam, tahta taa-ila xaquubaat manŝuuŝ xaleyhe vi lawaa-iħi daaxiliyya li jəmriyya wotoniyya wo Majlis šuyuu x.

Maada 111 : Yidir killu min gurfatey Ɛl-Barleman anzimatuhu əddaaxiliyya. Yitimu dir nizaam daaxili lil Kongres min gibal gurfateyn.

Maada 112 : Ra-is majlis nuwaab Ɛlwotani wo Ra-is Majlis šuyuu x yitimu intixaabu huma limuda majlis taŝriiy.

Maada 113 : Ra-is majlis nuwaab Ɛlwotani wo Ra-is Majlis šuyuu x yimkin an yixdo'xa taxdiilaat azli bisabab xadam dir waajibaat manŝib huma.

Li key takn magbula, yijib an yidir tawqix xala mubaadara vaŝl min gibal maa laa yagille an ŝuleŝey axdaa'i majlis muxyan.

Maa yimkin ŝariixa vi taxdiil vaŝl vi awal sanateyn wora tuwaliya manŝab ra'is majlis nuwaab Ɛlwotani u Majlis šuyuu x.

Yiŝdar vaŝl bi yaasir ŝalaaŝa arbaaxi axdaa'i majlis mu-ayanna bi ŝuruut illi yi-adid-he nizaam daaxili.

Vi haala iqaala, tašarɣa majlis nuwaab əlwotani u Majlis šuyuuɣ vi intixaab Ra-is jədiid wo ihtiraaman lišuruut illi tuhadid he qawaa'id taxdiiliya. Yikemil Ra-is jədiid wilaaya Ra-is maxluux.

Maada 114 : Jilsaat Majlis Barleman ɣam. Wo max zalika, yimkin li kullu gurfa juluus vi sirr mugalaqa bi mubaadara minhe ɣala tolabb hukuuma.

Niɣaam daaxili yihadid taraa'iq. Tamma našru taqriir keemil li munaqašaata bi luga jariida rasmiyye.

VASL III : MAJAAL ŠARIYA WO ANZIMA

Maada 115 : Šariya yiqarir min gibal əl-Barleman an yaasir basiito.

Əl-umur illi asnada-he iley-hi šaraaha mawaad uxra min Dustuur hiye min ixtišaas šariya :

- Huquug madaniyya wo domaanaat asasiyya mamnuuha li mwaatiniin li dir huriyaat ɣaama ;
- Quyuud illi yifrad-he Difaar'ɣ Wotoni ɣala mwaatiniin vi anfus-him wo mumtalakaat-hum ;
- əl-jinsiyya wo huquuq madaniyya wo wodɣ naas wo ahliyat-hum wo anzima taqayyam wo haala rigaaj wo worišaata wo karima wo niɣaam milkiyye wo huquug haqiiqa wo iltizamaat madaniyya wo tijaariyya wo niɣaam šarikaat, wo nazɣi milkiyya ;
- əl-jaraa'im wo jənahq wo ruquubaat mutabaqa ɣaleyhe, taxdiilaat jinaa'iyya, wo šurtot əlqadoo'iy, wo taslim mujrimiin wo afu, wo tašqil mahaakim, wo haala dubaat wuzra', wo haala miħan šariya wo qadoo'iy ;
- haala ɣam li muwaazafi xidma madaniyye ;
- haala ɣam li afraad Quwaad mušalaha wo amn ;
- haala qudaat ;
- haala muħalimiin-baahišin vi taxliim ɣali wo baħš ilmi ;
- haala ɣam li tolabaat mihaniyya ;
- niɣaam əl-umla wo qaa'ɣidat-he wo siviir-he wo turug taħšil doraa'ib ;
- tanziim ɣam bi difaar wo amn ;
- šariya šaql wo dimaan ijtimaari wo šariya naqabaat ;
- tadriis wo baħš ;
- himaaya turaas šaqaafi wo ašari ;
- muhaasaba ɣaama ;
- himaaya bii-a ;
- mubaadii inšaa'i wo tanziim wo muraaqaba xidmaat wo ħay'aat ɣaama ;
- ta'amim šarikaat wo ilga' ta'amim wo nagli milkiyya šarikaat min qitooxi ɣaam ila qitoox xaaš ;
- niɣaam intixaabi ;
- idaara hura li sultoot mahaliyya ;
- tanzim idaariyyi li-aqaalim ;
- idaara wo nufuur majaal Dowla ;
- tanzim intaaj ;

- tanzim xadaala ;
- nizaam kaso.

Qaanun al-maaliyya yihadid mawaarid Dowla wo nafaqaati-tihi bi šuruut illi yihadid-he šariixa asaasi.

Šariixaat barnaamij tihadid aħdaav šagl Dowla ixtisadi wo ijtimaaxi wo šaqaafti wo wotoni.

Maada 116 : Ši tikn maa hu illi tadxl vi nitooq šariixa mulli tobiiwa tanziimiiyya.

Yimkin taxdiil nuşuş šakli tašriixi illi tadxl vi hayi ši gibla nvaaz hay dustuur bi marsuum wora raayi Mahkama xuliyaa.

Tilka nuşuş illi tadxl wora duxl hay Dustuur hayz tanviiz maa yimkin taxdil-he bi marsuum maa lam takn mahkama Dustuuriyya axbara annahe mulli taabiix tanziim.

Yitim naşr šariixaat wo lawaa'ihi vi Şahaafa rasmiyya.

Maada 117 : Yisrah bi axbar harb min gibal al-Barleman mun-agid xaasan vi Kongres li hay niyya an yaasir mut-laqa bi-aħdaa'ihi.

Ra-is Jumhuriyya yixbir Woton bi risaala

Maada 118 : Yixbir haala toori' wo haala bi šaar vi Majlis wuzra'.

Tamdiid-he wora xamsta ašra yom yijib an yidaxi al-Barleman an yaasir mut-laqa li-aħdaa'ihi. Yihadid šariixa šuruut.

VASL IV : VALAAQAAT BEYN SULŦA TANVIIZIYA WO SULŦA TAŞRIIYYA

Maada 119 : Milkiyya mubaadira šariixaat tibalib vil waqt nafsu ila Ra-is Jumhuriyya wo aħdaa'i al-Barleman.

Yitim tidaawil mašariix šariixaat vi Majlis wuzra' wora istišara Mahkama xliye wo idxaa'ihe vi maktab ihda gurfateyni.

Tuxrađ mašariix šariixaat illi yitmaşil garad-he ra-isi vi tanzim iqlim wo đir sulxaat mahaliyya wo markaz sulxaat wo šariixaat taqliidiiyya, vadlan :

Əl-mašariix šariixaat mutaxliqa bil bii'a wol Maaliyiin illi hum yixiisuun vi xaarij, awalan xala Majlis šuyuuux.

Jədwal aħmaal majliseyni yitđaman, hasba awwlewiyya wo bitartiib illi hadadahu al-Hukuuma, wo munaqaša maşruux šariixaat illi tigadim-he min gibal al-Hukuum wo miqtarahaat šariixa.

Maada 120 : Li aɗdaa'i ɛl-Barleman wol Hukuuma hag taxdil illi yimaaris vi jilsa u vi lijne wohtiraam min ŕuruuɗ illi tihadid-he laa'iha daaxiliyya lil guraafɔ.

Wora iftitaah munaaqaaŕa wo yimkin lil Hukuuma ɔn turaarid diraasa ey taxdil lam yasbig tagdim-he ileyhe min gabl.

Maada 121 : Yimkin lil Hukuuma bisabab tanviiz xuta ŕagl-he wo an taɗlub izn min ɛl-Barleman li-itixaaz-he iŕdar marsum wo li fatra mahduuda bi taxdiilaat tadxl xaada vi klam ŕariixa.

Titaxiz maraasiin vi Majlis wuzra' wora istiŕaara ɛl-Mahkama xuliye. Tidxal hay tanviiz bi mujarad ixtimaad-he, wo lakin-he tasbah laagiyya wo baatila iza lam yixraɗ maŕru ŕariixa tasdiig xalal Barleman saabig waqt illi yihadid-he ŕariixa naaviz. Vi vrag fatra mazkuura vi vagra luule min hay maada, wo maa yimkin taxbir maraasin ille bi muujib ŕariixa vi ŕi illi tagax ɗiman majaan taŕriivi.

Maada 122 : Iza ɗalabat ɛl-Hukuuma zalika yigarir majlis illi ɔglaq xaleyh ŕi bi ta waahid xala killu u jiz'i min nas keyd bas, maa ihtifaaz bas bitaxdiilaat illi ixtarahat-he u gebilet-he ɛl-Hukuuma.

Miqtarahaat wo taxdiilaat illi saagihe aɗdaa'i ɛl-Barleman maahu magbuula xand ma yikn li ixtimaad-he natiije imma tagliiŕ mawaarid xaama, u inŕaa'i u taŕdiidi taklifa xaama, maa lam takn hay miqtarahaat u taxdiilaat maŕhuuba biktiraah xiraadaat u mudaxiraat mukaafax.

Iza xahara xanda taxdiil taŕriivi ɔnna iqtira u taxdil maa yagxa ɗiman klam ŕariixa wo yimkin lil Hukuuma muvaarada maa hu magbuula. Vi hal xilaav beyn ɛl-Hukuuma wo gurfa ɛlmanbuuza wo tibti ɛlmahkama dustuuriyya xala ɗalab Hukuuma u Ra-is ɛlgurfa muxayana wo vi muda ŕamaaniya ayaam.

Maada 123 : Ey maŕru ŕariixa u ey iqtirah bi ŕariixa yitim bahŕu xala tawaali min gibal gurfateyn ɛl-Barleman bi sabab ixtimaad naŕ mutaabig.

Tit-xalag munaakaŕa maŕariix ŕariixa amaama majlis taŕriivi lowal bi naŕ illi gadmat-he ɛl-Hukuuma.

Gurfa tama maŕaadirat-he xala nas tama taŕwiit xaleyh min gibal gurfa uxrey titdaawal bi ŕa'an naŕ mahaal ileyhe.

yandama wora xilaav beyn majliseyn maa yimkin ixtimaad maŕru ŕariixa u iqtiraah ŕariixa wora giraateyn min gibal ɛl-gurfateyn u iza axbara ɛl-Hukuuma haala ɗawaari wora gira'a waahida min gibal killu min huma.

Ga'i Ra-is lowal xandaɗu gudra xala diraaaya vi ijtimaaxi lijne takeefu muxtaliɗa masxul an iqtiraah nas mutaabiq bi ŕa'an ahkaam mutbaqya.

ɔnna illi ɗir he lijne muxtaliɗ vi ixtimaad naŕ miŕtarik u iza lam yitim ixtimaad hay naŕ ihtiraam li ŕuruuɗ ɛlmanŕuuŕ xaleyhi vi ɛlvagra saabiga wo yimkin li Hukuuma wora graa'a jɛdiida min gibal jɛmviyya woɗoniyya wo majlis ŕuyuuɗ ɔn tatluub min woɗoniyya hukm frag.

Vi hay haala wo yimkin lil majlis nuwaab əlwotani irtimaad naş illi ɗir he lijne muxtalifa u naş illi şowatat raleyh maya taxbil he iza lazima ši wo bi taxdil waahid u yaasir min taxdilaat illi irtamad-he majlis şuyuux.

Maada 124 : Tasdur şariirat illi yidivi aley-he hay Dustuur siva şariira ruɗwiiya bi şuruuɗ jaayi:

- maa yimkin an yikɗira şariira u iqtiraa' vil garra lowal li mudawala wo taşwiit vi guraf əl-Barleman illa wora in bidaa'i vatra xamsata aşra yom min iydaavihi ;
- taadil mansuş raleyh vi maada 123 yintabig ;
- yitimu irtimaadihi an yaasir muṭlaqa bi aɗɗaa'i killu gurfa.

Wo max zalik, vi haala maa hu wajaad itvag beyn gurfatey, yitim irtim aad naş vi giraa'a vrag min gibal Jəmriyya woṭoniyya an yaasir muṭlaq li aɗɗaa'ihe.

Maa yimkin isdar şariirat ašasiyya illa wora axbar Mahkama dustuuriyya mutabakathe min dustur.

Maada 125 : Yuɗraɗ rala Majlis majlis nuwaab əlwotani maşruɗ şariira lil vaza ibtidaa' min iftitaah dawr in riqaad raadii illi yisbiq vatra mwaazina.

Iza lam titaxiz majlis nuwaab əlwotani qraar bi şa'an graaya lowal xilaal vatra arbariin yom jayi li tagdiim maşruɗ şariira min vaza, wo tahlil Hukuuma ši ila Majlis şuyuux illi waajib an yihkum vi xilaal vatra xamsata aşra yom. Yitim tatbiig taxdil mansuş aleyh vi maada 123.

Iza lam yitaxiz əl-Barleman qaraaran, vi mudda sabiin yom, yitim ɗir miizaaniyye tilkaa'iyye min gibal Hukuuma rala asaasi inşaalaa sana əlmaaliye saabiga wo wora istişara Diiwaan muhaasaba.

Maada 126 : Amaama ey gurfa min guraf əl-Barleman, yimkin li Ra-is lowal li mubaadara minhe u binaa'i rala talab ahad gurfatey li ɗir xabar hawla mawdu'u muɗayan yidir ila munaaqaaş bidun taşwiit.

Maada 127 : əl-Barleman yiraqib rala şagl Hukuuma.

Yimkin li aɗɗaa'i əl-Barleman tarhi as'ila maktuuba rala wuzra'i illi hum yitɗayan raleyhum rad raleyhe vi muda xamsta raşra yom min taarix istilaanihe. Tanşur as'ila wo ajwiba vi Jarida rasmiyya.

Yimkin li aɗɗaa'i əl-Barleman an yatrah u rala wuzra'i as'ila şafawiiye wo as'ila mowɗuriyya wohtiraaman li taxdiilaat illi yihadid-he nizaam daaxili likillu gurfa.

Maada 128 : Yimkin li killu Gurfa əl-Barleman an yiwiina daaxil he lijaan tahqiq tihadid şlaahiya-he wo turuuq tanzim he wo şagl he bi mujib lawaa'ih he daaxiliyya.

Wo maya zalika maa yimkin inşaa'i lijne tahqiq randa ma takun waagaa'ivi gad ɗir ilaa taxdilaat şariira wo taalim an hayi taxdilaat jaariye. Iza tamma inşaa lijne, tafraq muhimat-he bi mujarrad fathi tahqiq qaɗaa'i vi maa yit-alag vil waagix illi ɗir inşaa'ihe.

YUNWAAN V : SULŦA QAĎAA'IYYA

VASLI : AHKAAM ɣAM

Maada 129 : SulŦa qaĎaa'iyya mustaqilla an sultatey tanfiziyya wo tašri'iyya tiĎir min gibal Mahkama ɣuliye, wo Mahkama dustuuriyye, wo Mahkama muraaji'i wo Mahaakim ɘay'aat qaĎaa'iyye uxra.

Yismah biturug badil wo taqlidiiyya litašwir munaaza'aat wohtiraam bi šuruuŦ illi yihadid ɘe šariira.

Maada 130 SulŦa qaĎaa'iyye hiye haariša huriyaat manšuša ɣaley ɘe vi hayi Dustuur. Yiwakkil ihtiraam huquug wo huriyaat. Wo hiye mas'uula ɣan tatbiiq šariiraat wo anzima Jəmɘuriyye vi mantiga.

Maada 131 : Agaama əl-ɣadl bism Ša'ab Mali.

Tasdar qaraaraat əlmahkama bas ɣala asaas tatbiig hiyaadi li šariira.

Ahkaam vi ajaal manšuus ɣaleyɘe vi šariiraat wo anzima maɣmul biɘe tahte taa'ila ɣuquuba idaariyya.

Maada 132 : YiĎir quĎaat vi mumaarasat-ɘum liwazaa'if ɘum wo li sulŦa šariira bas. .
Azlu quĎaat muɣɣid maa yimkin

Maada 133 : Ey ixfaq min jaanib əlqaadi vi Ďir waajbaat-ɘim mutamazila vi istiqlaaliyye wo hiyaad wo nizaaha yiškala suu'i ədab miɘani xatir yaxĎa li ɣuquubaat ta'adiibiiyya maa ɘu ixlaal ɣanda iqtidaa'i wo ta'dilaat šariira.

Maada 134 : Ra-is Jumɘuriyya yisabiŦ istiqlal qaĎaa'.

Yisaavidu Majlis ɣale lil qaĎaa'.

Maada 135 : Yišraf Majlis əɣlaa li qaĎaa'a ɣalaa idaara masaar woziifi li qaĎaa'wo yi'ti ras'ala tataɣalag bi istiqlal quĎaat.

Yišgal kiv majlis ta'jiibii lil quĎaat.

Maada 136 : Yimkin ən yida'i amaama ahd xušuum ɣala Majlis qaĎaa' əɣlaa bi šuruuŦ illi yi'adid-ɘe šariira asaasii.

Maada 137 : Majlis əɣlaa min qaĎaa' yitkawan nišf min rawaagij muxŦar min xaarij ɘay'a quĎaat.

Maada 138 : Šariira asaasiyya yi-adid šalaahiyaat majlis əɣlaa lisulŦa qaĎaa'iyya wo tašgiliyyat-ɘe wo tanzimi-ɘe wo qawaaxid šagl-ɘe..

VASL II : MAHKAMA ʔULIYE

Maada 139 : Mahkama xuliye hiye ʔrle mahkama qaɗaa'iye wo idaariyya. yandahe maħaaraat taqaadi wo istiŕaara.

Maada 140 : Mahkama xuliye vi ʔavan binaqdi ʔala ahkeem ŕaadira frag vi ŕi daaxila vi ixtiŕaaŕhe.

Maada 141 : Mahkama xuliye taŕdar araa'ihe vi ey mas'ala min ŕariwa tidxl vi niŕaaq iqtisaaŕ he.

Maada 142 : Mahkama xuliye yir'as qaadi yixiiru bi marsuum min Ra-is Jemħuriyye ʔalaa ixtiraa' muᕔaabih min Majlis qaɗaa'a ʔrlaa.

Naa'ib ra'is wo aɗɗaa'i Mahkama xuliye yitim taɗayiinu ħum bi muujib nafs ŕuruuŕ.

Maada 143 : ŕariwa ʔsaasii yihadid ŕalaahiyaat wo tanziim wo qawaa'id ŕagl wo kazalika li ta'adilaat mutabaɗa amaama Mahkama xuliye.

VASL III : MAHKAMA DUSTUURIYYA

Maada 144 : Mahkama dustuuriyya hiye qaadi bi dustuuriyya ŕariwa wo tiwakil huquug asaasiyye li insaan wo huriyaat ʔaam.

Innehe hay a tanziimiyye li ŕagl mu'asasaat wo naŕaaŕ sulŕaat ʔaama.

Maada 145 : Mahkama dustuuriyya titkawan min tisra ʔɗɗaa'i yingaal laħum laqab mustaŕaariin.

Walaaya mustaŕaariin sabɗa sanawaat maa hu gaabil tajdiid.

ʔɗɗaa'i Mahkama dustuuriyye tisra yitim taɗyiin humə ʔalaa kivi taali :

- iŕneyn min gibal Ra-is Jumħuriya ;
- waahid min gibal Ra-is majlis nuwaab əlwotani ;
- waahid min gibal Ra-is Majlis ŕuyuuħ ;
- iŕneyn min gibal Majlis ʔalaa lil qaɗaa'a ;
- iŕneyn min muslimiin baahiŕiin min kuliyyat ŕariwa ʔam muxayyara min Lijne mukawana min umda'i jaamiwaat ʔam vi ŕariwa ;
- waahid min gibal Naqaaba muhaamin.

Yitim ixtiyaar mustaŕaariin vi makaam lowal min beyn muxalimiin-əlbahiŕiin min ŕariwa ʔam wo muhaamin wo quɗaat illi ħum yitmataɗun bi xibra laa taqil ʔan xamsata aŕra sana biziyaada ilaa rawaagij mu'aħala illi karamat xidmat əl-Woŕan.

Mustašaariin murayiniina yitimu tirayiin hune xala kivi ma ya'āti bi marsum şaadir Ra-is Jumhuriyya

Maada 146 : Ra-is Mahkama dustuuriyye yintaxib min gibal aqraanihi.

Vi haala wajaad xaa'iq muraqat timu tanfiiz waajibaatih min qibal mustaşar akbar sin.

xinda mowt aħad aħdaa' majlis u istiqaalatu wo yitim ixtiyaar udwu jədiid miin gibal sulṭa taxyiin murayan wo yikemil mudda illi badax he.

Maada 147 : xalaa Mahkama dustuuriyye şariixaat ašaasiyya saabig işdaarihe wo lawaxih daaxiliyye li Majlis nuwaab əlwotani wo Majlis şuyuuux wol Kongres saabig taṭbiighe.

Yišuv Ra-is Jumhuriyya şariixaat asaasiyya xala Mahkama dustuuriyya saabig işdaarihe.

Yimkin ihaala fi'aat loxra min şariixa wo saabig işdaarihe ila Mahkama dustuuriyye min xinda Ra'is Jəmhuriyye u Ra-is Majlis nuwaab əlwotani u xaşr nuwaab u Ra-is Majlis şuyuuux u xaşr axdaa'i Majlis şuyuuux.

Lowaa'ih daaxiliyye li Jəmriyye woṭoniyye wo Majlis şuyuuux ilaa Mahkama dustuuriyye min gibal ru-asaa'i murasasaat əlmanguula saabig taṭbiighe. Şi nafs yintəbiq xala nizaami daaxili li Kongres.

Li ihaala ilaa Mahkama dustuuriyye, tirəlig mahala muhadada li işdaar şariixa.

Li işdaar şariixa vi haalaat manşuuşa xaleyhi vi vaqrəteyni 1 wo 3 min hay maada, sabata Mahkama dustuuriyye xilaala şalaaxiin yoman. Wo mara zalika, xla xalab Hukuuma, iza ken hunaka istixjal yitim taglil hay fatra ila şamaaniya ayaam.

Maa yimkin işdar u taṭbiq ey hukm axbar anaħu maa hu dustuuri.

Maada 148 : Tavşil Mahkama dustuuriyye vi tanaazix şalaahiyaat beyn mu'asasaat əl-Jumhuriyya. Yitim istilaa'i xaleyhe min gibal ru-asaa'i mu'asasaat murayan.

Maada 149 : Mahkama dustuuriyya tiraaqib nizaam intixaab Ra-is Jumhuriyya wo şaglaat istiftaa'i. Tafhaş əl-muṭaṭalabaat wo taxbar nataa'ij frag.

Maada 150 : Mahkama dustuuriyya tasbut vi haala xilaav, vi şiha intixaab nuwaab wo ntixaab axdaa'i majlis şuyuuux u taxyiin ħumə.

Maada 151 : Mahkama dustuuriyye amaama vi haala xilaav hawla şiha ntixaabaat min gibal ey muraşah u ayi hizb siyaasi u min gibal sulṭa muwakala bi tanzim intixaabaat.

xanda muwaafaga xala xalab wa yimkin li Mahkama, hasba muqtadii zark ilgaa' ntixaabaat matxun vihe u taxdil nataa'ij.

Maada 152 : Iltizaamaat dowliyye mansuuş aleyhe vi maada 182 yimkin ihaalathe, saabig tasdiig raleyhe ilaa Mahkama dustuuriyya min gibal Ra-is Jumhuriyya u Ra-is Majlis nuwaab əlwotani u raşra nuwaab u Ra-is Majlis şuyuuş u aşra ardaa'i Majlis şuyuuş.

Mahkama dustuuriyya tat-haqag vi mudda şalaashiin yom, mimaa iza kent hay iltizaamaat tidman bandan muxaaliv dustuur.

Wo maya zalika, rala talab Ra-is Jəmhuriyye iza ken hunaak istivjaal, yitimu taxliiş hayi fatra ilaa şamaaniya ayaam

Ma yimkin tasdiig rala ey iltizaam akbara annahu muxaalif li Dustuur

Maada 153 randa ma yijaadil əhad mutaqaadiin aşnaa'ə tađdiilaat muxalag əmaama mahkama, bi an niş taşri'iyyan yintahiq huquug wo huriyaat illi yiwoqilhe dustuur, yimkin rav'i hayi mas'ala ilaa Mahkama dustuuriyya, rala hibi zamani min Mahkama ruliye

randa ihaala istiştaa'i radam dustuuriyye, yibgi iqtisaaş qaadii ukumu hate istlaam qaraar Mahkama dustuuriyya.

randa ihaala istisnaa'i radam dustuuriyye tarlaq sulfa qadaa'iyye hukmihe istilaam qaraar Mahkama dusturiye. Yilgi ey hukumu akbara ana he maa hu dustuuriyye ala asaas faqra saabiq.

Mahkama dustuuriyye hiye illi tihadidhe aşaar hay ilгаа'i.
Yihadid şariira rudwi halaat tatbiq hay madda.

Maada 154 : Qaraar Mahkama dustuuriyye maa hu gaabila li tarni. Wo hiye mulazama li sulfaat ram, wo keemil sulfaat idaariyya wo qadaa'iyye wo killu rawaagij tabiixiin wo itibaarin.

Maada 155 : Şariira asaasii yihadid qawaarid tarxil Mahkama dustuuriyye wo sir şaglhe, wo kezalika tarxiilaat mutabaya amaamahe. .

VASL IV : MAHKAMA DIIWAAN HISAABAAT

Maada 156 : Mahkama diwaan hisaabaat hiye sulfa qadaa'iyye rulye wo murasasa ruliya li raqaaba rala maaliya raama. randahe sulfaat qadaa'iyye wo raqaaba wo istişara.

Maada 157 : Diiwaan hisaabaat yisaarid Hukuuma wo əl-Barleman vi muraaqaba tanviz şariiraat maaliyye wottaqyim siyaasaat raama.

Maada 158 : Diiwaan hisaabaat yihkam rala hisaabaat muhaasibiin umuumin li vaza wo mawaad.

Innahe yi'haqag min intizam šaglaat maaliyiin wo yi'aaqib xala suu'i idaara wo yixbir wo yimsah idaara fixliyye.

Maada 159 : Yimkin li Majlis hisaabaat vi ay waqt mumaarasa eyi riqaaba, ima bi mubaadara u xala xalab Ra-is Jəmħuriyya u Ra-is lawol u Ra-is Majlis nuwaab əlwotani u Majlis šuyuuux.

Maada 160 : Diiwaan hisaabaat yidir bi muraajara hisaabaat ahzaab siyaasiya.

Maada 161 : Diiwaan hisaabaat yitsalam qaraaraat vi vaza xaadiyiin li dariiba mšaar ileyħum vi mawaad 56 wo 79 wo 102.

Maada 162 : Yitim taxyiin Ra-is wo axdaa'i Diiwaan muhaasabaat bi marsuum min Ra-is Jəmħuriyye wora mwaafaga Majlis qaɗaa'a xalaa.

Maada 163 : Šariixa asaasii yihadid šalaahiyaat wo tanziim wo qawaaxid šagl Diiwaan hisaabaat wo kezalika taxdiilaat mutabara amaama he.

YUNWAAN VI : MAJLIS IQTIŠAADI WO IJTIMAAYI WO BII'I WO ŠAQAAFI

Maada 164 : Majlis iqtisaadi wo ijtimaayi wo bii'i wo šaqaafti yixtaš killu masaa'il taṭwiir iqtisaadiyye wo ijtimaaiyye wo bii'iyye wo šaqaaftiyye

Yišaariq vi ey lijne mulli mašlaha woṭoniyye mulli ṭobiixa iqtisaadiyye wo ijtimaaiyye wo bii'iyye wo šaqaaftiyye.

Maada 165 : Majlis iqtisaadi wo ijtimaayi wo bii'i wo šaqaafti yidir bi killu ihtiyaajaat mujtamar wo towqiixaatihe wo mumtalaakaatihe šanawiyye wo yidir taqriir yisabit iršaadaat wo miqtarahaat. Hay taqriir muwajih ila Ra-is Jumħuriyya wo Ra-is lawol wo Ra-is Majlis əl-Barleman.

Wo tašri maɗa Hukuuma marra vi sana vi taqyiin mutaabara towsiyaat mangula vi taqriir

Maada 166 : Majlis iqtisaadi wo ijtimaayi wo bii'i wo šaqaafti yimkin min tilqaa'i nafs u taxdil dirasaat mašhuuba bi miqtarahaat bi ši ey mas'ala mulli ṭobiixa iqtisaadiyya wo ijtimaayi wo bii'i wo šaqaafti tataralaq bi hayaat Woṭon.

Wo tihaal taqaariir diraasaat ila Ra-is Jumħuriyya wo Ra-is lowal wo Ru-aseyni gurfatey əl-Barleman.

Maada 167 : Majlis iqtisaadi wo ijtimaayi wo bii'i wo šaqaafti yistašiiir Ra-is Jəmħuriyye vi ey mašru šariixa maa lii u ey mašru xuṭu u šariixa barnaamaj.

xala xalab Ra-is Jumħuriyya yuxti taxhi vi mašruaaxat šariixaat u awaamir u maraasim mutaxliga bi masaa'il daaxila vi ixtiŕaaxi.

Maada 168 : Majlis iqtisaaadi wo ijtimaaxi wo bii'i wo shaqaafii yitqawan min :

- mumaşilin min naqabaat wo jəmxiyaat wo jəmaaxaat ijtimaaxiya mihaniyya ;
- mumaşilin min munazamaat xalayaat wo şabaabiyya ;
- mumaşilin min maaliyiin illi hum yi xiişuun vi xaarij.

Yitkawan aydan ardaa'i muntasibin muxtarin bi muhaarathum muxtaraba bihi vi majaalaat iqtisaaadiye u ijtimaaxiyye u bii'iyye u shaqaafiyye.

arda'a'i majlis iqtisaaadi wo ijtimaaxi wo bii'i wo shaqaafi yingal lahum lagab mustaşar Jəmħuriyye.

Maada 169 : Majlis iqtisaaadi wo ijtimaaxi wo bii'i wo shaqaafii yijtamiş min killu sana bi hukmi şariixa vi dowratey xadiyatey mudda killu minhumə şalaaxin yom bi diraxaya Ra-is he.

Ijtimaaxaat Majlis iqtisaaadi wo ijtimaaxi wo bii'i wo shaqaafii ram.

Wo mara zalika yimkin uguud wora fu mutxaliga bi mubaadara minhe xala xalab Ra-is Jəmħuriyye.

Maada 170 : Ra-is Majlis iqtisaaadi wo ijtimaaxi wo bii'i wo shaqaafii yintaxib min gibal aqraanihi vi jilsa iftitaahiyya li dowra lawol limudda xamsa sanawaat.

Maada 171 : Mulaahaqa xudwi Majlis iqtisaaadi wo ijtimaaxi wo bii'i wo shaqaafii maa yimkin u tahqiiq maxhe u hukm xaleyhi lima yibdihi min araa'i xilaal ijtimaaxaal min majlis.

Maada 172 : Majlis iqtisaaadi wo ijtimaaxi wo bii'i wo shaqaafii yimkin an yakuna Ra-is irda li iqaala bi sabab ixfaaqihi vi dir waajibaat manşabihi.

Key takn raadin yijib an yitim towqir xala mubaadara vaxl min gibal maa laa yigili an şulşey ardaa'i majlis.

Maa yimkin şuruu'u vi ta'adil vaşl vi awal sanatey wora tawliya Ra-is manşab.

Yişdar vaşl min yaasir şalaaxa arbaaxi ardaa'i majlis bi şuruuŧ illi yihadid he şariixa asaasii..

Vi haala iqaala yişrax majlis vi intixaab Ra-is jədiid wo ihtirraam li şuruuŧ illi yihadid he şariixa asaasii. Yikemil Ra-is jədiid wilaaya Ra-is qadiim.

Maada 173 : Taxdiil wo qawaa'id şagl wo taxyiin ardaa'i Majlis iqtisaaadi wo ijtimaaxi wo bii'i wo shaqaafii tuhadid bi şariixa asaasii.

YUNWAAN VII : TANZIIM YARAADI

Maada 174 : Taxdiil xaraadi yidur xala mubaadi laatafakiyya wo laamarkaziyya.

Tigasim manaatiq idaariyya wo jamaa'aat araadi.

Maada 175 : Dawaa'ir idaariyya tiisakil vi itaar xaraadii litamsil dowla wo tadxilhe.

Maada 176 : Jamaa'aat tiisakil vi itaar xaraadi li msaaraka sukaan vi idaara sin hum.

Tidaar bilhuriyya min gibal majaalis intaxaba wohtiraam suruu illi yihadidhe xariixa.

Maada 177 : Dawaa'ir idaariyya wa jamaa'aat turaabiyya tanxaa' wo yilgihe xariixa.

Maada 178 : Dowla xala taxar xala tanmiyya mutanaasiga lijamaa'aat turaabiyya xala asaas taqaamin woqoni.

Wo rihaay gaaya yimkin lahe an taxaxasa bi mujib xariixa, livatra mahduuda wo sulxaat wo mwaarid xaax li mustawa u akbar min mustawayaat sulxaat mahaliyye, vi ma yitxalag bilwuhda woqoniyya wo silmi xaraadiyya.

YUNWAAN VIII : SULXAAT WO XARIYYA TAQLIDIYYA

Maada 179 : Sulxaat wo xariyaat taqlidiiya tuur, himaaya qiyam mujtamaax vi tatwiir ayx wo tamaasuq ijtimaaxi, wo manxu huruub wo idaarathe.

Xariixa yihadid vi'aat muxtaliva li sulxaat wo xariyaat taqliidiiya wo adwaarihe wo turuq tudaxilhe.

YUNWAAN IX : WUHDA AFREQIYYA

Maada 180 : Juhuriyya Mali yimkin lahe an tabram maya ey dowla ifriqiyya wifaag itifaaqiyya irtibaat u tikaamil bima bi zalika taxali juz'i u kulli xan siyaada bi niya tahqiig wuhda afreqiyya.

YUNWAAN X : MUVAHAADAAT WO TIFAAQIYAAT DOWLIYYA

Maada 181 : Ra-is Jemhuriyye yifaawad wo yisadiq xala muvaahadaat. Yitimu ixtaaru bi ey mufaawadaat tidur ila ibraam ittifaaqiyya dowliyya laa taxdar li tasdiq.

Article 182 : Muvaahadaat silmi wo muvaahadaat u itifaaqiyaat tijaariyya mitxaliga bi munaxamaat dowliyya, wo tilka illi taltazim bi vaza dowla, wo tilka illi titxalag dur rawaagij, maa yimkin muwaafaga xaleyhe u tasdiq xaleyhe illaa bi muxjib xariixa . Laa taxbah saariya mavxuul illa bi wora mwaavaga xaleyhe u tasdiq xaleyhe.

Maada 183 : Muraahadaat u itifaaqiyyaat muşadaqa titmata xaleyhe u əlmuwaavaga xaleyhe hasba usuul, fowri naşrahe bi şalaahiyye xala min sulţat şariixaat, illi taxda li killu muraahada u itifaq li tatbiig he min gibal taraf aaxar.

YUNWAAN XI : MURAAJAY

Maada 184 : Mubaadara muraajax dustuur tarji bi şakli mutazaaman ilaa Ra-is Jəmħuriyye wo axdaa' əl-Barleman.

Yijib ixtimaad maşruux muraajax miqtariha bi şuruux mutaxaabiqa min gibal Majlisi əl-Barleman bi yaasir min şulsey axdaa' iħum.

Muraajax ma hu fra gille titim mwaafaga xaleyhe ən xariiq istiftaa'i.

Maada 185 : Maşruux maa yimkin vi eyi taxdiil muraajax u mutaaxaxt xanda maa tita'aşar xala silmi xaraadi.

Ma yimkin muraajax şaqle jamħuuri lidowla wo laa'ikiyya wo adad wilaayaat Ra-is Juħuriyya wo nizaam taxdadiyya hisbiyya.

YUNWAAN XII : AHKAAM XAAS

Maada 186 : Asaas killu sulţaat vi Jumħuriya Mali vi Dustuur.

Li şaxb hag vi isiyaan madani bisabab ivaaz xalaa şaqli jəħuri li Dowla.

Maada 187 : Killu inqilaab jariima laa taskut bi taqaadim didu şaxb Mali.

Maada 188 : Ma yimkin tahta ayi zorf min zuxuf an taxdax waqaa'ix saabig hay Dustuur maşmuula bi şariixaat afu li muqaadaat u taqiig u hakama.

YUNWAAN XIII : AHKAAM INTIQAALIYYA

Maada 189 : Taşriixaat naafiza saariya tibqa maf'uul maa lam taxraarad maya hay Dustuur wo maa lam tikn mahal ibtal şariih.

Maada 190 : Inşaa'i mu'asasaat jədiid tistamir muxasasaat gaa'ima vi dir wo zoo'ifhe wo şolaahiyye he.

Wo max zalika tafrag şglaat Mahkama yadli Axlaa bi şuduur hay Dustuur.

YUNWAAN XIV : AHKAAM FRAG

Maada 191 : Hay Dustuur li istiftaa'i yixrad. Iza jəmarat yaasir min aşwaat mudli bihi, yisdihe Ra-is Marhala Intigaaaliyye, Ra-is Dowla, vi mudda şamaniya ayaam wora axbar nataa'ij frag li istiftaa'i min gibal Mahkama dustuuriyya.